АКАДЕМИЧЕН СТАНДАРТ
ЗА УЧЕБНА ДИСЦИПЛИНА
„ Сестрински грижи при деца и възрастни с увреждания”

1.Цел на обучението по дисциплината

Дисциплината „Сестрински грижи при деца и възрастни с увреждания” е важна част от сестринските грижи за болните. Запознава студентите с развитието, обучението, възпитанието, битовата, трудова и всестранна адаптация на хората с психо-физически дефицити към условията на живот. Изучавайки тази дисциплина, студентите придобиват професионални знания и умения относно специфичните грижи за тях, което е важна предпоставка за качествено изпълнение на сестринските задължения и професионален принос за по-високо качество на живот на тази група от населението.

Целта на обучението по „Сестринска грижи при деца и възрастни с увреждания” е:

- студентите да се запознаят със специфичните особености на хората с увреждания;
- да се запознаят с видовете психо-физически нарушения;
- да придобият специфични теоретични познания относно грижите за хората с увреждания;
- да придобият професионални умения, навици и поведение при обгрижване на хората с увреждания;
- да формират професионални качества, съответстващи на морално-етичните норми за работа с хора с увреждания и техните семейства;
- да прилагат умения за вербална и невербална комуникация при обгрижване на деца и възрастни с увреждания и близките им;
- обучението да съдейства за повишаване качеството на живот на децата и възрастните с увреждания и техните близки.

Целта се съгласува с:

- мисията и концепцията на университета,
- обема и кредитния рейтинг на дисциплината (по системата ECTS), видни от учебния план;
- квалификационната характеристика на специалността;
- образователната степен (бакалавър).

Целта е съобразена с мястото на дисциплината „Сестрински грижи при деца и възрастни с увреждания“ в специалност „Медицинска сестра“ по значимост и по хронология в учебния план.

Приоритетните цели на университета, като развитие на личностните качества на студентите, насърчаване инициативността им, създаване на навици за перманентно самообразование и умение сами да се учат, придобиване на ключови компетентности и умения, намират отражение в учебното съдържание на дисциплината, което е съобразено с тях.

2. Учебно съдържание на дисциплината

Темите и часовете на лекции и упражнения са подредени хронологически така, че всяка следваща лекция и свързаните с нея упражнения да ползват вече изучена материя и понятия.

Основни задачи на дисциплината:
В края на обучението по дисциплината студентите трябва да са усвоили система от професионални знания, умения и навици за:

- професионално поведение, клинично мислене и правилен подход за изпълнение на сестринските грижи, насочени към децата и възрастните с увреждания;
- обогатяване на общата медицинска култура и усвояване на специфичната дефектологична терминология;
- мотивиране и изграждане на оптимален модел на поведение за общуване и обгрижване на хора с увреждания и семействата им.

3. Предпоставки

Студентът трябва да притежава фундаментални знания и умения по общо медицински дисциплини, лекционни курсове по „Анатомия и физиология“, „Патоанатомия и патофизиология“, „Медицинска етика и деонтология“, „Медицинска генетика“, „Вътрешни болести“, „Хирургия“, „Философия и въведение в сестринските грижи. Теоретични основи, включително теории, ориентирани към човека - I и II част“ и други.

4.Академични ресурси

Академичният състав на Катедра по сестрински грижи включва 3 хабилитирани преподаватели. Двама професори по професионално направление 7.1 Медицина, научна специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“ и един доцент по професионално направление 7.4 Обществено здраве, научна специалност „Управление на здравните грижи“. Трима хабилитирани преподаватели са със специалност „Медицинска педагогика“ и двама с втора специалност „Обществено здравеопазване“.

Нехабилитираните преподаватели са 15:

-4-ма главни асистенти с докторска степен по професионално направление 7.4 Обществено здраве, научна специалност „Управление на здравните грижи“ и един по професионално направление 7.1 Медицина, научна специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“.

-двама асистенти, един от кйто е докторант на самостоятелна подготовка.

-двама старши преподаватели и 6 преподаватели.

Преподавателите от Катедрата имат придобити следните специалности: „Обществено здравеопазване“ - 14 преподаватели, „Медицинска педагогика“- 4-ма, „Първични здавни грижи“- 3-ма, „Болнична хигиена превнции и контрол на инфекциите“- 2-ма.

Лекционният курс се изнася от трима хабилитирани преподаватели. До 30% от лекциите се възлагат на нехабилитирани преподаватели, с образователна и научна степен „Доктор“.

Упражненията и учебна (клинична) практика се водят от главни асистенти, асистенти, старши преподаватели и преподаватели, с базово образование по специалност „Медицинска сестра“ и ОКС „Магистър“ по „ Управление на здравните грижи “.

5.Материални ресурси

За лекциите по „Философия и въведение в сестринските грижи. Теоретични основи, включително теории, ориентирани към човека” и по всички „Специални сестрински

грижи“ се използват по график аудиториите и учебните зали в Медицинския колеж и в МУ. За практическите занятия по дисциплините Катедрата по сестрински грижи разполага с 8 специализирани учебно-практически зали (50 кв. м площ на един), всеки с по 15 работни места. Те са снабдени с учебни помагала, съвременни мулажи в цял ръст или торс, модели на отделни части от тялото, нови медицински апарати, консумативи, инструментариума и др. Всеки студент разполага със свое работно място и има достъп до всички налични консумативи и учебни помагала.

6. Лекционно обучение

Катедрата осъществява учебно-преподавателска дейност по дисциплини на студенти от специалностите с:

- ✓ Бакалаварска степен: „Медицинска сестра”, включително чуждоезиково обучение; „Лекарски асистент“; „Управление на здравните грижи“;
- ✓ Степен професионален бакалавър: „Медицински лаборант“, „Рентгенов лаборант“, „Медицинска козметика“, „Рехабилитатор“, „Медицински оптик“
- ✓ Магистърска степен: „Управление на здравните грижи“, „РУСБЛ“, „Обществено здраве и здравен мениджмът“, „Фармацевтичен бизнес мениджмънт“, „Мениджмънт на медико-социалните дейности и обществено здраве“ .

В Катедрата се осъществява и специализация по „Обществено здравеопазване“.
Лекциите се подготвят и изнасят по формата на мултимедийни презентации. Обемът и форматът на предоставяне на лекциите са избор на водещия лектор.

7. Учебно-практически занятия

Учебно – практическите занятия се провеждат по групи в симулирана среда (близка до болничната). За упражненията се предоставят методични указания, ръководства и тестове. Преподавателят демонстрира извършването на сестрински манипулации и дейности, за формиране на професионални умения за работа в болнична среда. Поставят се самостоятелни и екипни задачи. Дава се предимство на работа в екип, екипните дискусии. Проверява се подготовката на студента, както и получените знания и умения от проведеното упражнение.

8. Семинари

Предварително от преподавателя се уточнява целта на семинарното занятие, на студентите се задават теми за самостоятелна извънаудиторна работа. Препоръчва се задължителна и допълнителна литература по темите, дават се методични указания какви наблюдения/опити трябва да се извършат и какви материали трябва да се подготвят. Студентите могат да работят, както самостоятелно, така и по групи. По време на семинарното упражнение се провежда дискусия с всички студенти, като всяка презентираща група защитава позицията си по темата.

9. Информационни ресурси. Основна литература. Сайтове

Преподавателят има разработени лекции и упражнения по дисциплината. Катедрата по сестрински грижи разполага и предоставя на студентите тестове и други учебни материали.

Представя се списък основната и препоръчителна литература по дисциплината, по всяка нейна компонента (лекции, упражнения). Препоръчват се и интернет ресурси –

чужди и национални, от които може да се намерят подходящи материали за подготовката на студента.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Воденичаров Ц., Попова С., Медицинска етика, ЕкоПринт, София, 2010г.
2. Георгиева, А. Съвременни аспекти на сестринските грижи за хора с увреждания, ИК Стено, Варна, 2018.
3. Драганова Д., Сестрински грижи при деца и възрастни с увреждания, Русенски университет „Ангел Кънчев“, 2023г.
4. Замфиров К. И кол., Специална педагогика, УИ Св. Климент Охридски София,2023г.
5. Карагьозов, И. Основи на специалната педагогика (част първа). Ш., 2005.
6. Карагьозов, И. Пл. Легкоступ, В. Кацарска. Основи на специалната педагогика (част втора). Ш., 2006.
7. Караджова, К., Психолого-педадогически измерения на умствената изостаналост. С., УИ „Св. Климент Охридски”, 2005.
8. Кацарска, В., Специално образование. Ст.З., 2015.
9. Клемънтс Д., Поведенчески проблеми при аутизма, Изток-Запад ТМ ЕООД София, 2015г.
10. Кръстева Н. Сестрински грижи – теории и концепции. Пловдив, 2006.
11. Кръстева Н., Костадинова Й. Сестрински грижи при хора с увреждания. Пловдив, 2005.
12. Костадинова К. Детски аутизъм − същност, прояви, проблеми и решения. Шеста национална практическа конференция на педиатрите от извънболничната помощ, 22-24 март 2013 г., гр. Сандански. https://www.slideserve.com/shaun/5489663
13. Костов К., Милчева Х., Домашни грижи: ръководство за обучение на гериатрични специалисти, Изд. Тракийски университет, Ст. Загора, 2015г.
14. Левтерова Д. и кол., Стратегии и модели за работа с деца и ученици със специални образователни потребности, УИ“ Паисий хилендарски“ Пловдив, 2019г.
15. Митева И., Административноправен режим относно хората с увреждания в българското законодателство, Изд. Сиела, 2021г.
16. Попова С., Кръстева Н., Юрукова К. Комуникационни умения и автономни функции на сестринството. Пловдив, 2001.
17. Радулов, Вл., Децата със специални образователни нужди в училището и обществото, Бургас, 2007.
18. Танева Д.,Цокова Й, Кацарска Р.,Киркова А., Сестрински грижи при деца и възрастни с увреждания, Лакс Букс, Пловдив, второ допълнено издание 2021.
19. Цветкова М., Аутизъм. Подходи и стратегии за въздействие, Изд. СУ „Св. Климент Охридски“ София,2022г.
20. Шошева, В., Образование и социализация на умствено изостанали ученици, Стара Загора, 2008.
21. Конвенция за правата на хората с увреждания на ООН. https://disability.bg/Library-bg/UN%20Convention%20BG.pdf
22. Допълваща и алтернативна комуникация (ДАК). Фондация АСИСТ помагащи технологии, https://assistfoundation.eu/

23. https://old.mh.government.bg/bg/informaciya-za-grazhdani/prava-i-zadlzheniya-na-pacienta/evropejska-harta-za-pravata-na-pacientite/

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Ачкова М., Приложна психология в медицината и здравните грижи. София, 2003.
2. Жеков ЖД. Термини и понятия в специалната педагогика. Унив. изд."Епископ Константин Преславски", Шумен, 2010
3. Карагьозов, И. Проблеми на специалната педагогика. Бл., 2003.
4. Киркова И., Станчева Н. [Петдесет] 50 въпроса и отговора за аутизма: Наръчник за родители и учители. Изд. „Псидо”, Варна, 2010
5. Левтерова – Гаджалова, Д., Актуални проблеми на специалното образование. Пловдив, 2002.
6. Чолакова М. Педагогика и абилитация за деца с отклонения. Изд. ЮЗУ "Неофит Рилски", 2011
7. Щерева К., Модели на декодиране при разстройства от аутистичния спектър, УИ Св. Климент Охридски София,2024г.
8. Betz CL., Nehring WM. editors. Nursing Care for Individuals with Intellectual and Developmental Disabilities. 2010
9. План за действие на Република България за прилагане на Конвенцията за правата на хората с увреждания (2021-2026). РБ Министерство на труда и социалната политика.
10. Закон за социално подпомагане, обн. Дв. Бр.56 от 19 май 1998Г., изм. ДВ. бр.106 от 22 Декември 2023г.
11. Закон за хората с увреждания, изм. и доп. ДВ. бр.39 от 1 Май 2024г.
12. Правилник за прилагане на закона за хората с увреждания изм. и доп. ДВ. бр.50 от 1 Юли 2022г.
13. Национална стратегия за дългосрочна грижа, План за действие за периода 2022-2027 г. за изпълнение на Националната стратегия за дългосрочна грижа https://www.strategy.bg/strategicdocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=882
14. Национална стратегия за хора с увреждания 2021-2030г.
15. Национален съвет на хората с увреждания в България https://disability.bg/#
16. Правилник за прилагане на Закона за социално подпомагане изм. и доп. ДВ. бр.44 от 19 Май 2023г

10.Контролни работи

Преподавателите контролират напредъка на студентите през семестъра. Текущият контрол се провежда чрез тестове или контролни задания. На студентите се предоставя своевременно информация и разяснения на резултатите от контрола, което подпомага по-нататъшната им подготовка. Разработени са дидактически тестове за контрол и оценка.

11. Самостоятелна работа и ангажираност на студента

Самостоятелната работа се ръководи от преподавателя. Той напътства студента, както при използването на литературните източници, така и в методите на тяхното усвояване при изготвяне на реферат или презентация по избрана от студента или зададена от преподавателя тема.

12. Сътрудничество между студентите и преподавателския екип

Сътрудничеството се изразява в:

- Ангажираност на преподавателя към студента и неговата предварителна подготовка, текущи трудности по усвояване на материала.
- Използване на приемните часове за консултации.
- Включване на студентите в екипи по научни задачи, изследвания и научна дейност, проекти и др.

13. Изпити

Практически и теоретичен изпит в края на III семестър, комплексен държавен изпит.

14. Стандарти за оценяване

Стандартът за крайна оценка включва следните компоненти:

- цялостно отношение на студента по време на семестъра към изучаваната учебна дисципилна: включване в дискусии, изпълнение на практическите задачи, изразяване на собствено мнение за примери от практиката;

● Отличен (6) – за показани самостоятелно и логично мислене, самостоятелно и правилно извършване на практическите задачи, допълнителни ключови знания и умения; за отлично познаване на учебния материал, наличие на креативно мислене и добра езикова култура на изложението.
● Мн. добър (5) – за добре овладени ключови и допълнителни знания, добре овладени практически умения, осмислено и правилно разбиране на материала, показани добри умения за прилагане на наученото на практика, адекватно използване на научните понятия от изучаваната област, добра езикова култура;
● Добър (4) – за овладени допълнителни знания, добро познаване на материала, но без да може да развие наученото до самостоятелно мислене; овладяни практически умения, сравнително добра езикова култура, но с допускене на неточности при използването на различни понятия и термини.
● Среден (3) – просто възпроизвеждане с липса на основни моменти и ключови познания по темата; несигурност при извършване на практически задачи, без готовност за самостоятелно използване на получените знания и самостоятелно извършване на манипулации; бедна езикова култура с допускане на много грешки.
● Слаб (2) – за показани оскъдни познания и допуснати груби грешки при извършването на конкретна манипулация, които не могат да бъдат база за следващите нива на обучение.

Със стандартите за оценяване, процедурите за провеждане на текущ контрол и възможностите за получаване на обратна връзка за напредъка им през семестъра, студентите се запознават при започване на занятията по дисциплината „Сестрински грижи при деца и възрастни с увреждания“.

15.Формиране на крайната оценка

Крайната оценка е двукомпонентна и включва:

1. Оценка от краен практически изпит
2. Оценка от краен теоретичен изпит

За всеки компонент, участващ в крайната оценка, се определя коефициент на значимост (от 0 до 1), като общата сумата на коефициентите трябва винаги да бъде една. Крайната оценка се получава като сбор от оценките по шестобалната система от различните компоненти умножени със съответните коефициенти на значимост.

Q крайна оценка= К1Q оценка от практически изпит + К2Q оценка от теоретичен изпит

$К_1$ = 0.50; $К_2$= 0.50

Ако един от компонентите на крайня изпит е слаб 2, крайната оценка е задължително слаб 2.

Компонентите участващи при формиране на оценката и коефициентите на значимост за всяка дисциплина се определят от Академичния съвет с приемане на настоящия академичен стандарт на дисциплината.

16. Документиране, съхранение на резултатите и контрол на дейността по оценяването

• Оценяваните студенти имат правото и задължението да се информират за регламента, процедурите и резултатите от оценяването, да предявяват претенции и жалби при неспазване на настоящите правила.

• Правото на студента по смисъла на предходната точка е в сила в случаите на установени технически пропуски или грешки (например при изчисляване или нанасяне на оценките), както и при сериозни основания за разминаване на фактически показаните знания, умения и компетентности и получената крайна оценка за тях.

• Допускат се корекции на оценките в случаите по предходната алинея в студентската книжка, изпитния протокол или по партидата в главната книга само от титуляра на дисциплината.

• Евентуални спорове и претенции от страна на студентите се отправят писмено към оценяващия екип, който следва да даде аргументиран отговор до края на следващия работен ден.

• Установени и доказани случаи на сериозно нарушаване на правата на студента при оценяването на неговите знания, умения и компетентности се отнасят чрез писмена жалба до Зам. ректора по КА.

Изпитните материали се съхраняват и се предоставя възможност на студентите да се запознаят с тях и основанията за оценка по ред и процедура обявени предварително. Периодът, в който се осигурява достъп на студентите до изпитните материали и резултати, е не по-дълъг от 5 (пет) работни дни след датата на изпита.

Характеристиката на дисциплината “Сестрински грижипри деца и възрастни с уврвцдания“ се предоставя на студента в началото на обучението. Това е в съответствие с ЗВО чл. 56. ал. 1: „преподавателите са длъжни да разработят и да оповестят по подходящ начин и описание на водения от тях лекционен курс, включващо заглавия и последователност на темите от учебното съдържание, препоръчителната литература, начин на формиране на оценката и форма на проверка на знанията и уменията “.

АС по учебната дисциплина „Сестрински грижи при деца и възрастни с увреждания” е приет и утвърден на Редовно заседание на катедрен съвет на Катедрата по сестрински грижи, ФОЗ, МУ-Пловдив с Протокол № 2 от 09.03.2026г.

Проф. Даниела Танева, дм ……..
Ръководител Катедра по сестрински грижи
ФОЗ, МУ-Пловдив